

ANTWOORD

op vraag nr. 76 van 18 januari 2006

van JAN PEUMANS

De Romeinse heirbaan tussen Maastricht en Tienen is archeologisch en landschappelijk belangrijk erfgoed. In tegenstelling tot het vervolgracé voorbij Tienen is de weg duidelijk zichtbaar. De problematiek aangaande het tracé van de Romeinse weg, waarmee men in de ruilverkaveling Grootloon is geconfronteerd, stelde zich reeds eerder in de ruilverkaveling Mettekoven. Een goede en integrale erfgoedzorg noopt mij dan ook om de genomen beslissingen in beide dossiers hier samen toe te lichten. Tevens wijs ik erop dat het instrument ruilverkaveling en de ruilverkavelingsdossiers de bevoegdheid zijn van mijn collega, minister Peeters.

1 en 4.

De Romeinse weg zal op het grondgebied van de ruilverkaveling Grootloon worden verhard met een kasseistrook, links en rechts afgeboord met een strook beton. Deze vorm van verharding is al toegepast voor het tracé op het grondgebied van de ruilverkaveling Mettekoven, zij het daar met een centrale klinkerstrook. De werken zijn vergund en mijn collega, minister Peeters, heeft de nodige kredieten voorzien. De opdracht is gegund aan aannemer Ambaro, die binnen enkele weken met de werken zal aanvatten.

2.

Bij het realiseren van ruilverkavelingen wordt een standaardprocedure gevolgd. Vooreerst wordt een studie verricht, waarin onder meer landbouweconomische, landschappelijke en ecologische aspecten worden behandeld. Deze studie wordt beoordeeld door een coördinatiecommissie, waarin ook de gewestelijke onroerend-erfgoedadministratie vertegenwoordigd is. Vervolgens stelt een projectteam van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) een ontwerp van ruilverkavelingplan op, dat opnieuw ter beoordeling wordt voorgelegd aan de commissie, maar eveneens aan alle belanghebbende actoren, inzonderheid de betrokken natuurverenigingen, landbouw- en milieuraden, wildbeheereenheden, gemeenten en provincie. Parallel worden alle bewoners en gebruikers van het ruilverkavelingsgebied uitvoerig geïnformeerd via een informatiekraant en een tentoonstelling, en kunnen zij deelnemen aan een discussieavond. Alle opmerkingen worden opgenomen in een rapport dat het ruilverkavelingplan begeleidt. Het plan en de afbakening van de ruilverkaveling worden dan ter goedkeuring voorgelegd aan de minister bevoegd voor landinrichting. In geval van een positief gevolg wordt er een milieueffectenrapport (MER) opgemaakt en wordt er een ruilverkavelingcomité opgericht, dat de verkaveling concreet moet uitwerken en daartoe wordt bijgestaan door een adviescommissie. In het comité is opnieuw de gewestelijke onroerend-erfgoedadministratie vertegenwoordigd. Ondanks de zeer uitgebreide inspraak zijn er noch in het verloop van het ruilverkavelingsproces in Grootloon en Mettekoven, noch in het kader van het MER fundamentele opmerkingen gemaakt voor wat betreft de verharding van de Romeinse weg in een combinatie van beton en kasseien. Ook het ruilverkavelingcomité en de adviescommissie, die net omwille van de aanwezigheid van de Romeinse weg was uitgebreid met vertegenwoordigers van het provinciaal Gallo-Romeins Museum en het Regionaal Landschap Haspengouw-Voeren, hebben het voorstel aanvaard. Tot slot was ook het advies van de toenmalig voor archeologie bevoegde instantie (het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, IAP) positief. Het IAP stelde zelfs voor om de verhardingsvorm over de twee ruilverkavelingen heen consequent door te zetten. Deze inrichtingswijze werd dan ook in het definitieve ruilverkavelingplan opgenomen en goedgekeurd door de bevoegde Minister.

Onroerend erfgoed moet een rol kunnen blijven spelen in onze moderne maatschappij. Herbestemming is dan ook een kernpunt van mijn beleid. Als de bestemming evenwel kan worden gehandhaafd, is dat nog beter. Het is dan ook goed dat de heirbaan, waarvan het tracé van Tienen tot Maastricht nog nagenoeg volledig zichtbaar is, een multifunctionele rol kan blijven spelen, weliswaar met respect voor de archeologische waarde ervan, en met gepaste aandacht voor het omringende landschap.

Met betrekking tot de verharding van de heirbaantracés doorheen het ruilverkavelingsgebied was een eerste uitgangspunt dat de weg in landbouwgebied ligt en als hoofdontsluitingsas wordt gebruikt door de plaatselijke landbouwers. Mocht deze as niet langer kunnen worden gebruikt, zouden nieuwe ontsluitingswegen moeten worden aangelegd, wat vanuit esthetisch, natuurwetenschappelijk, cultuurhistorisch en landschappelijk oogpunt niet aangewezen is. In een ruilverkaveling wordt het overgrote deel van het bestaande wegenpatroon dan ook onveranderd behouden. Belangrijke historische wegen worden er nooit afgeschaft, eventueel wel verhard.

Er is tot op heden geen onderzoek uitgevoerd naar alternatieven voor beton als wegbedekking die aan de noden van het huidige gebruik kan voldoen. In algemene zin kan wel worden gesteld dat een betonweg landbouweconomisch vele voordelen biedt. Kiezelpaden, puinstabilisatie en varianten zijn immers niet bestand tegen zware landbouwvoertuigen, in het bijzonder tijdens de oogst in het (vaak natte) najaar. Na de oogst moeten onverharde wegen en kiezelpaden dan ook systematisch worden hersteld, teneinde hen berijdbaar te houden. Specifiek met betrekking tot de verharding van het heirbaantracé in de ruilverkavelingen Mettekoven en Grootloon is uit de contacten met de terreingebruikers gebleken dat een verharding daarom zowel voor het landbouwverkeer als het recreatieve verkeer (fietsers) op prijs zou worden gesteld.

Ondanks de behoefte aan verharding hebben de ruilverkavelingscomités van Mettekoven en Grootloon van in het begin rekening gehouden met de belangrijke erfgoedwaarde van de heirbaan. De verharding van het wegtracé op het grondgebied van Mettekoven was dan ook twee jaar lang stof voor onderhandelingen. Tijdens deze onderhandelingen werd advies ingewonnen bij het Provinciaal Gallo-Romeins Museum te Tongeren, dat evenwel geen alternatieven heeft voorgesteld. De studiedag “De Romeinse weg - Publieksgerichte ontsluiting cultureel erfgoed Haspengouw”, die op 21 september 2004 werd georganiseerd, leverde evenmin inspiratie op.

Blijkens de positieve beoordeling van de gekozen verharding in twee stroken beton, met een tussenliggende klinker- of kasseistrook, die ook is onderschreven door de gewestelijke erfgoedadministratie, het IAP én deskundigen als het Gallo-Romeins en het Regionaal Landschap Haspengouw-Voeren, is deze oplossing noch vanuit archeologisch, noch vanuit landschappelijk oogpunt problematisch.

Het is immers niet geweten hoe de verharding van de Romeinse weg er in de Romeinse tijd heeft uitgezien, dus staat vanuit archeologisch standpunt in eerste instantie het behoud van het wegtracé voorop, en het vrijwaren van de ondergrond ervan. Indien bodemingrepen noodzakelijk zijn, dient het bodemarchief op een wetenschappelijk verantwoorde manier te worden geregistreerd. Vanuit landschappelijk oogpunt is het belangrijk dat de weg op uniforme wijze zichtbaar blijft in het landschap.

Er zijn mij, noch mijn administratie studies bekend waaruit blijkt dat een betonnen afdekking een inefficiënte vorm van conservatie van de ondergrond zou zijn. Door logische deductie onderschrijft mijn administratie dan ook opnieuw de gekozen verhardingsvorm in Mettekoven en Grootloon, aangezien:

- het historische tracé zonder meer wordt behouden;
- de nieuwe weg bovenop het huidige maaiveld komt, waardoor er geen schade aan onderliggend archeologisch patrimonium wordt aangebracht. Voor het 2-sporen beton is een zeer ondiepe wegkoffer vereist, waardoor aanwezig archeologisch patrimonium logischerwijs geen gevaar loopt;
- de geplande werken steeds door een archeoloog zullen worden begeleid, zodat absoluut wordt vermeden dat er tijdens de werken archeologische informatie ongedocumenteerd verdwijnt;
- een verharding in beton stabiel is, en dus voor het eventuele onderliggend archeologisch erfgoed beter beschermt. Zwaar verkeer op een onverharde weg of op een weg met een

- zachtere bedekking versnelt immers erosie en vraagt bovendien een voortdurend herstel, waarvoor steeds weer nieuwe grondwerken noodzakelijk zijn;
- er werd gekozen voor een uniek verhardingstype dat nergens anders zal toegepast worden, net om het unieke karakter van de Romeinse Kassei in Haspengouw te benadrukken,
  - er wordt gekozen voor functionaliteit wat in feite de voortzetting van het historisch gebruik van de weg betekent.

Gelet op het uitgebreide vooroverleg, de bereikte consensus en meer in het bijzonder het positieve advies van de geconsulteerde erfgoedinstanties, is het dan ook een vorm van goed bestuur dat men zich aan de gemaakte afspraken houdt en de weg conform hieraan zal aangelegd worden.